

«Τα έργα του έκαναν θόρυβο»

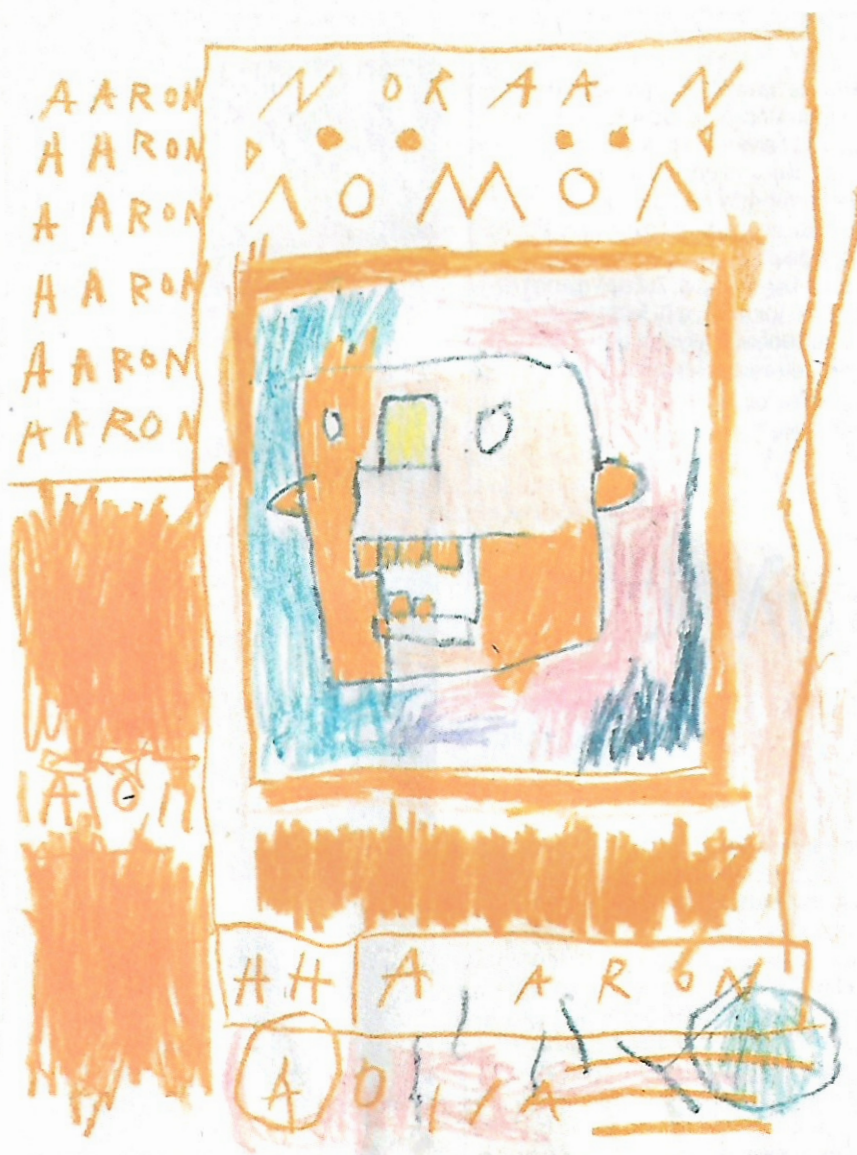
Η Τάμρα Ντέιβις μιλάει για τον Ζαν-Μισέλ Μπασκιά, με αφορμή την πρώτη έκθεση έργων του στη χώρα μας

Της ΞΕΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

«Όταν στεκόσουν μπροστά σε έναν πίνακα του Μπασκιά ήταν σαν να σου φωνάζει», λέει η Τάμρα Ντέιβις. Η γνωριμία τους έγινε το 1982, με αφορμή την πρώτη έκθεση του Νεοϋορκέζου καλλιτέχνη στην γκαλερί του Λάρι Γκαγκόσιαν στο Λος Αντζελες. «Τα έργα του ήταν μηνύματα. Έκαναν θόρυβο και αποκάλυπταν πράγματα για εκείνον: ποιος ήταν, ποιες ήταν οι επιρροές του, οι πολιτικές του θέσεις, τι διάβαζε, σε τι εστίαζε, τι τον εξόργιζε», θυμάται. Εκείνη την περίοδο η Τάμρα σπούδαζε στη σχολή κινηματογράφου, ενώ εργαζόταν ως βοηθός στην γκαλερί της Ουλρίκε Κάντορ. Εκείνη και ο φίλος της, Ματ Ντάικ, βοηθός επίσης στην γκαλερί του Γκαγκόσιαν, ανέλαβαν να ξεναγήσουν τον νεαρό ζωγράφο στην πόλη. «Δεν είχα ακούσει τίποτα για εκείνον, στη Νέα Υόρκη είχε ήδη κάνει αίσθηση στον καλλιτεχνικό κόσμο, όμως στο LA δεν σήμαινε τίποτα», διευκρινίζει η Αμερικανίδα σκηνοθέτις. Οπου κι αν πήγαιναν, εκείνη κρατούσε μια κάμερα στο χέρι της κι έτσι κάποια στιγμή ο Μπασκιά της πρότεινε να κάνει μια ταινία για εκείνον. «Πρέπει να ξέρεις πως μια μέρα θα γίνω πραγματικά διδάσμος», την πείραζε. Τον περιγράφει σαν ένα μεγάλο παιδί με μια ενέργεια σχεδόν ηλεκτρική, που τραβούσε όλα τα βλέμματα. Αυτή την αύρα προσπάθησε να αποτυπώσει και στο ντοκιμαντέρ της «Jean-Michel Basquiat: The Radiant Child», που έκανε πρεμιέρα το 2010 στο φεστιβάλ κινηματογράφου του Sundance, δύο και πλέον δεκαετίες μετά τον θάνατό του. «Είχε μια τρομερή περιέργεια, εντυπωσιαζόταν από καθετί γύρω του. Ηθελε να απορροφήσει όσο το δυνατόν περισσότερα», τονίζει.

Η έκθεση

Η Τάμρα Ντέιβις επιστρέφει στην Αθήνα –δέκα χρόνια μετά την τελευταία της επίσκεψη με τη φίλη της, εικαστικό, περφόρμερ και μουσικό Κιμ Γκόρντον–, για να παραστεί στα εγκαίνια της πρώτης παρουσίασης έργων του Μπασκιά στην Ελλάδα και να μιλήσει για τον φίλο της, δίνοντας μια πιο ανθρώπινη διάσταση στον καλλιτεχνικό θρύλο. Η έκθεση «Untitled», με έργα του Αμερικανού σε χαρτί, την οποία διοργανώνει η γκαλερί The Intermission (της Αρτέμιδος Μπαλτογιάννη) σε συνεργασία με τη γκαλερί Enrico Navarra, επιχειρεί, άλλωστε να φωτίσει διαφορετικές πτυχές



Έργο του Ζαν-Μισέλ Μπασκιά. «Είχε μια τρομερή περιέργεια, εντυπωσιαζόταν από καθετί γύρω του. Ηθελε να απορροφήσει όσο το δυνατόν περισσότερα», θυμάται η Τάμρα Ντέιβις για τη γνωριμία της με τον εικαστικό κατά την πρώτη του επίσκεψη στο Λος Αντζελες, το 1982.



«Ο Μπασκιά αγαπούσε πολύ το σινεμά, τη μουσική, ήξερε ιστορία τέχνης. Ήταν συναρπαστικός, ήθελε να καταπιαστεί με όλα, σου μετέδιδε την ορμή του», λέει για τον φίλο της η Τάμρα Ντέιβις.

του δημιουργού που γεφύρωσε την απόσταση ανάμεσα στην υψηλή τέχνη και στο ακατέργαστο βίωμα. Το δικό της όνομα είναι περισσότερο συνδεδεμένο με τη μουσική σκηνή, ωστόσο, η ίδια με ενημερώνει πως έχει κάνει και μια μικρού μήκους ταινία για τον Τζον Μπαλντεσάρι. «Θα ήθελα να κάνω κάτι για τον Μάικ Κέλι, τον Ουρς Φίσερ. Πρέπει να με εμπνέουν το έργο και ο άνθρωπος. Ο Μπασκιά αγαπούσε πολύ το σινεμά, τη μουσική, ήξερε ιστορία τέχνης. Ήταν συναρπαστικός, ήθελε να καταπιαστεί με όλα, σου μετέδιδε την ορμή του».

Σχολιάζω πως για καιρό μετά τον θάνατό του ο κόσμος της τέχνης έψαχνε να βρει έναν νέο Μπασκιά. «Εύχομαι να αναζη-

τάμε πάντα έναν Μπασκιά, γιατί εκπροσωπούσε το ανατρεπτικό, το φρέσκο, και ελπίζω να είμαστε πιο προσεκτικοί όταν τον βρούμε και να μην τον καταστρέψουμε, όπως κάναμε την πρώτη φορά», σημειώνει. Για εκείνη ήταν ο ζωγράφος που κατόρθωσε να μεταφέρει στον καμβά μια ολόκληρη εποχή, αφομοιώνοντας διαφορετικά ερεθίσματα και δημιουργώντας ένα τελείως προσωπικό ύφος. «Όταν κοιτάζω τους πίνακές του, θυμάμαι πώς ήταν η Νέα Υόρκη της δεκαετίας του '80. Είναι η μαύρη εμπειρία, η καταστροφή, η ομορφιά, είναι τα πάντα. Αν έπαιρνες έναν από τους πίνακές του και τον τοποθετούσες σ' έναν δρόμο της Νέας Υόρκης, το πιο πιθανό είναι ότι δεν θα μπορούσες να ξεχω-

ρίσεις πού τελειώνει το έργο και πού αρχίζει ο δρόμος».

Η συνέντευξη που πήρε στον Μπασκιά και η οποία αποτέλεσε τη βάση για το ντοκιμαντέρ που ακολούθησε, πραγματοποιήθηκε σχεδόν τέσσερα χρόνια από τότε που άρχισαν να κάνουν παρέα. Τις ερωτήσεις υπέβαλε η κοινή τους φίλη Μπέκι Τζόνστον και πίσω από την κάμερα ήταν η Τάμρα. Μπροστά στον φακό μοιάζει ντροπαλός, αμήχανος και είναι περίεργο αυτό για έναν καλλιτέχνη που κυνήγησε τόσο επίμονα και συστηματικά τη δημοσιότητα. «Γενικά, σκαινόταν τα media. Με εμάς δεν νομίζω ότι αισθανόταν άβολα – μας γνώριζε αρκετά χρόνια, όμως είναι σημαντικό να πούμε ότι μιλούσε διαφορετικά στις γυναίκες από ό,τι στους άνδρες».

Ο χαρακτήρας του ήταν απρόβλεπτος. «Δεν ήταν το είδος του ανθρώπου που θα μπορούσες εύκολα να του πιάσεις την κουβέντα, δεν ήξερες σε τι διάθεση θα τον πετύχεις. Ήταν γενικά «κλειστός», μέχρι να σε νιώσει φίλο του». Τη ρωτάω πώς περνούσαν τον χρόνο τους και μου λέει ότι έκαναν βόλτες στην πόλη, σύχναζαν στο Power tools, το θρυλικό κλαμπ της πόλης, πήγαιναν σε δισκοπωλεία, έβλεπαν παλιές, κλασικές ταινίες –είχε χιλιάδες βιντεοκασέτες, είχε μάλιστα αγοράσει ένα βίντεο κλαμπ λίγο πριν από τον θάνατό του–, και βέβαια μιλούσαν για μουσική. «Ο Ζαν-Μισέλ ήταν ο πρώτος που έφερε τη ραπ μουσική στο LA, αλλά άκουγε πολλά διαφορετικά είδη, είχε μια απίστευτη συλλογή με δίσκους, ήξερε μουσική».

Απογοήτευση

Κλείνοντας, τη ρώτησα γιατί άργησε να αξιοποιήσει το υλικό της. «Τον είχα δει περίπου δύο εβδομάδες πριν πεθάνει και μία από τις μεγαλύτερες ηγκυρίες του ήταν ότι αισθανόταν πως οι φίλοι του τον είχαν προδώσει. Βρίσκονταν κοντά του μόνο επειδή ήταν διάσημος, επειδή είχε χρήματα. Ακόμη και τα έργα που χάριζε σε πολλούς –σε γενέθλια ή απλώς ως ένδειξη αγάπης–, ανακάλυπτε ότι αργότερα τα πουλούσαν. Μου είχε εκμυστηρευθεί ότι ήμουν από τους ελάχιστους ανθρώπους που δεν επιχειρούσαν να εκμεταλλευθούν τη φιλία τους. Δεν ήθελα ούτε μετά θάνατον να σκεφτεί πως θα «πατούσα» πάνω σε αυτή τη σχέση. Χρόνια μετά, μια φίλη ετοιμάζε μια αναδρομική στο ΜΟCΑ και της είπα ότι είχα ώρες υλικού, συνεπώς, ντοκουμέντα. Και μου απάντησε: «Μου κάνεις πλάκα; Κανείς δεν έχει κάτι τέτοιο. Αυτό δεν το κρατάς στο συρτάρι σου. Είναι ιστορικής σημασίας»».

Η Νέα Υόρκη

«Αν έπαιρνες έναν από τους πίνακές του και τον τοποθετούσες σ' ένα δρόμο της Νέας Υόρκης, το πιο πιθανό είναι ότι δεν θα μπορούσες να ξεχωρίσεις πού τελειώνει το έργο και πού αρχίζει ο δρόμος».



Untitled
Από 22/5
έως 2/8,
The Intermission,
Πολυδύκου
37Α, Πειραιάς.